

คู่มือการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

โรคพิษสุนัขบ้าคืออะไร?

โรคพิษสุนัขบ้า หรือ โรคกลัวน้ำ เกิดจากเชื้อไวรัสเรบีส เป็นได้ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด เช่น ชะนี กระรอก กระแต กระต่าย หรือแม้กระทั่งสัตว์เศรษฐกิจ เช่น วัว ควาย แพะ เป็นต้น แต่พบมากที่สุดในสุนัข มากถึงร้อยละ ๙๕ และรองลงมาคือ แมว

อาการของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์มีอะไรบ้าง?

สุนัขและแมวจะแสดงอาการหลังจากถูกสัตว์ที่ป่วยหรือมีเชื้อโรคพิษสุนัขบ้ากัดหรือข่วน ประมาณ ๓ - ๘ สัปดาห์ ไม่เกิน ๖ เดือน และจะตายภายใน ๑๐ วัน หลังจากแสดงอาการ ซึ่งอาการป่วยจะมีทั้งแบบดุร้ายและแบบซึม

อาการของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

แบ่งเป็น ๓ ระยะ

ระยะแรก มีอาการประมาณ ๒ - ๓ วัน สุนัข/แมว จะมีอารมณ์และนิสัยเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น สุนัขที่ขี้อายกลัวคนกับเจ้าของ จะปลีกตัวออกไปหลบอยู่เงียบๆ และมีอารมณ์หงุดหงิด เป็นต้น

ระยะที่ ๒ ระยะตื่นเต้น เริ่มมีอาการทางประสาทสุนัข/แมวจะกระวนกระวายตื่นเต้นหงุดหงิด ไม่อยู่นิ่ง กัดแทะสิ่งของไม่เลือก ม่านตาขยายกว้าง ถ้ากัดขังหรือสำลัโซ่โซ่จะกัดกรงหรือโซ่จนเลือดกบปาก โดยไม่เจ็บปวด เสียงเห่าทอนเปลี่ยนไป ตัวแข็ง บางตัวล้มลงชักกระตุก

ระยะที่ ๓ อาการของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ระยะอัมพาต สุนัข/แมวจะมีอาการทางอวัยวะกล้ามเนื้อสีแดงคล้ำห้อยออกนอกปาก น้ำลายไหล ขย้อนอาหารคล้ายมีอะไรอยู่ในลำคอ ขาอ่อนเปลี้ย ทรงตัวไม่ได้ ล้มลงอัมพาตทั้งตัวอย่างรวดเร็ว และตายในที่สุด

จะรู้ได้อย่างไรว่าสุนัขหรือสัตว์ที่กัด /
จู่โจม ไม่ใช่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า

ต้องมีปัจจัยสนับสนุนครบทั้ง ๕ ข้อ คือ

๑. สุนัขหรือสัตว์นั้นได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็น
ประจำปี เคยฉีดวัคซีนมาแล้วอย่างน้อย ๒ ครั้ง ครั้งสุดท้ายไม่เกิน
๑ ปี
๒. สุนัขหรือสัตว์นั้นได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี อยู่ในบริเวณรั้วรอบ
ขอบชิด มีโอกาสสัมผัสสัตว์อื่นน้อย
๓. สุนัขหรือสัตว์นั้นมีอาการปกติ ยังกินน้ำกินอาหารได้
๔. การถูกสุนัขหรือสัตว์นั้นกัดหรือทำร้ายมีเหตุไม่มั่ว เช่น ไปแหย่
หรือทำให้สุนัขโกรธ ตกใจ หรือสุนัขหรือสัตว์นั้นชอบกัดคนเป็นประจำ
๕. สามารถกักขังสุนัขหรือสัตว์นั้นไว้ดูอาการได้ ถ้าภายใน ๑๐ วัน
สุนัขยังคงมีอาการปกติ ถือว่าสุนัขไม่ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้า

กรณีที่สุนัขหรือสัตว์นั้นกัดหรือข่วนแล้วหนีหายไป ไม่สามารถ
ติดตามดูอาการได้ ไม่ปรากฏเจ้าของ ไม่ทราบประวัติแน่นอน ให้ถือ
เสมือนว่าสุนัขหรือสัตว์นั้นมีเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า

ตาราง 5 อ ห้ามสู่วัวกัด

- ย๑ อย่าเหยยให้สุนัขไม่โท
- ย๒ อย่าเหยยบทาง หัว ตัว ขา หรือทำให้สุนัขตกใจ
- ย๓ อย่าแยกสุนัขที่กำลังกัดกันด้วยมือเปล่า
- ย๔ อย่าหยิบจานข้าวหรือเคลื่อนย้ายอาหาร ขณะสุนัขกำลังกิน
- ย๕ อย่ายุ่งหรือเข้าใกล้สุนัขที่ไม่รู้จักหรือไม่มีเจ้าของ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ประจำปี
๒. สรุปรวบรวมข้อมูลจำนวนสัตว์เสี่ยงเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดซื้อวัคซีนให้เพียงพอ
๓. จัดซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
๔. จัดกิจกรรมการณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ทั้ง ๑๔ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม โดยดำเนินการดังนี้
 - ๔.๑ จัดทำบันทึกข้อความการจัดกิจกรรมรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
 - ๔.๒ จัดทำแผนกำหนดจุดตั้งในการลงพื้นที่
 - ๔.๓ จัดทำหนังสือภายนอกขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่
 - ๔.๔ จัดทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ถึงกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
๕. จัดทำป้ายการรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
๖. ดำเนินการตามแผนในข้อ ๔.๒
๗. จัดทีมสำหรับการออกหน่วยรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ประกอบด้วย
 - ๗.๑ เจ้าหน้าที่ลงรับทะเบียนสัตว์เลี้ยงที่ประชาชนนำมาให้บริการ
 - ๗.๒ เจ้าหน้าที่ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
๘. จัดทำบันทึกรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหาร
๙. การลงข้อมูลในระบบต่างๆ ดังนี้
 - ๙.๑ นำข้อมูลในข้อ ๗.๑ มาลงในแฟ้มทะเบียนสัตว์เลี้ยงตามชุมชน
 - ๙.๒ นำข้อมูลในข้อ ๗.๑ มาลงในระบบ Rabies One Data
 - ๙.๓ นำข้อมูลในข้อ ๗.๑ มาปรับฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันในโปรแกรม Microsoft Excel

จัดทำโดย: สุพจน์ อินทร์เนตร

